

ישראל ואירופה: ערכים, ריאליזם וצביעות

פרשנות • בשאלת יחסי ישראל ומדינות לאומניות או שמרניות, התמונה היא הרבה יותר מורכבת ממה שהמתחסדים מנסים להציג • אלה היוצאים נגד ביקור ראש ממשלת הונגריה, ויקטור אורבן, לא השמיעו אותם קולות נגד ארדואן

ד"ר עמנואל נבון //

פורסם ב: 14:00 18.07.2018 | עודכן ב: 14:06 18.07.2018 1

text=%D7%A7%D7%A8%D7%90%D7%AA%D7%99%20%D7%9B%D7%AA%D7%91%D7%94%20%D7%9E%D7%A2%D7%A0%D7%99%D7%99%I
ⓧ (http://twitter.com/share?url=http%3A%2F%2Fwww.israelhayom.co.il%2Farticle%2F572461&text=%D7%99%D7%A9%D7%A8%I

בנימין נתניהו וויקטור אורבן בבדפשט בשנה שעברה // צילום ארכיון: חיים צה

ביקורו בישראל של ראש ממשלת הונגריה, ויקטור אורבן, הנערך בימים אלה, מעורר ביקורת ציבורית בשל אמירותיו ומעשיו – כגון דברי השבח שהרעיף על מיקלוש הורטי, שהיה עוצר הונגריה בין השנים 1920 ל-1944 ושנודע על דעותיו האנטישמיות, לצד חקיקה שמגבילה את עצמאותן של התקשורת ושל הרשות השופטת. השאלה היא האם ממשלת ישראל צריכה בשם שיקולי ריאלי-פוליטיק להעלים עין ממעשים ואמירות אלה.

שאלה זו אינה מסתכמת רק בהונגריה אלא נשאלת גם לגבי אופן יחסה של ישראל כלפי מדינות אירופה אחרות, כגון פולין, אוסטריה, ועכשיו גם איטליה. ממשלת אוסטריה למשל, כוללת בתוכה את מפלגת החירות, מפלגה עם עבר אנטישמי אך עם הווה פרו-ישראלי.

זוהי דילמה קלאסית במדיניות חוץ שבמרכזה, האם להקריב עקרונות וערכים בשם האינטרס הלאומי? האם ניתן בכלל להגיע לעמק השווה בין ערכים לבין ריאליזם? דילמות אלו מוכרות במדיניות החוץ של ישראל, כמו האם להתנצל בפני טורקיה בעקבות תקרית המרמרה או, בעבר הרחוק יותר, האם לחתום על הסכם השילומים עם גרמניה. באופן אירוני, מרבית המתנגדים לחימום הקשרים עם ויקטור אורבן היו אלה שתמכו בהתנצלות לארדואן האנטישמי והאוטוריטרי, וזאת בשם הריאליזם המדיני.

שיקול ערכי מול אינטרס לאומי

ביחסי ישראל-אירופה, יש לענות על שתי שאלות. הראשונה, האם יש להתרחק מממשלות מזרח אירופה משיקולים ערכיים? השנייה, גם אם ישראל תבחר במדיניות ריאליסטית מובהקת כלפי ממשלות אלו, האם הדבר אכן ישרת את האינטרס הלאומי?

לגבי השאלה הראשונה, צריך להבחין בין מדינה למדינה, אפילו בתוך "קבוצת וישרד" (פולין, הונגריה, צ'כיה, סלובקיה). בפולין, מפלגת "חוק וצדק" משלבת בין שמרנות חברתית לבין מדיניות כלכלית נאו-סוציאליסטית ומדיניות חוץ פרו-אמריקאית. בהונגריה, יש למפלגת "פידס" של אורבן מדיניות חברתית שמרנית, מדיניות כלכלית שתלטנית, ומדיניות חוץ פרו-רוסית – או, ליתר דיוק: פרו-פוטין.

ראש ממשלת צ'כיה, אנדריי באביש, הוא מעין גרסה מקומית של דונלד טראמפ: מיליארדר ללא תפיסת עולם מגובשת שמאשים את האליטות על צרות ארצו. נשיא צ'כיה, מילוס זמאן, הוא פרו-ישראלי גאה ומשמיע קול די בודד באירופה שתמך פומבי בהעברת שגרירות ארה"ב לירושלים. נשיא סלובקיה, אנדריי קיסקה, מתנגד לפוטין ותומך בסנקציות כלכליות על רוסיה.

לגבי אוסטריה, הרי שהקנצלר הצעיר סבסטיאן קורץ מביע עמדות נרחצות ואמיצות: הוא נזף בנשיא איראן בפומבי על הכחשת השואה ועל שלילת זכותה של ישראל להתקיים; הוא גירש מארצו עשרות אימאמים טורקים קיצונים והתעלם מאיומיו של ארדואן; בביקורו בישראל לאחרונה, קורץ שבר את הפרוטוקול האירופאי וביקר בכותל המערבי; הוא גם הכיר באחריות ארצו בשואה.

קורץ עומד בראש מפלגה שמרנית מתונה אך הקים קואליציה עם מפלגת החירות, שהיא בעלת שורשים נאו-נאצים (המנהיג הראשון של המפלגה, אנטון ריינטהר, היה שר נאצי וקצין אס-אס לשעבר). המנהיג הנוכחי של המפלגה, היינץ קריסטיאן שטראכה, מתנער מעברה הניו-נאצי ומביע עמדות פרו-ישראליות מובהקות. מצד שני, יש למפלגתו קו מדיני פרו-רוסי.

קנצלר אוסטריה משמאל, סבסטיאן קורץ ויו"ר מפלגת החירות היינץ קריסטיאן שטראכה // צילום: אי.אף.פי

כך שהתמונה הכוללת היא מורכבת. לא מדובר בחבורה אחידה של אנטישמים נאו-נאצים. ממשלות פולין והונגריה אכן פוגעות בעצמאות התקשורת והרשות השופטת. "חוק השואה" של פולין הוא ניסיון להשתיק את העובדה שהיו משתפי פעולה פולנים בשואה, ובפשרה שהוגשה לאחרונה ישראל עשתה לפולין הנחות על הנרטיב המתקרב שלה.

בהונגריה, יש לקמפיין של ויקטור אורבן נגד ג'ורג' סורוס הדים אנטישמים. למפלגת החירות באוסטריה יש אכן עבר שפל. אך עובדה שישראל אינה מחרימה משטרים דומים כמו של סין ושל רוסיה, כי הדבר ייפגע באינטרסים שלה. הפוליטיקאים הישראליים שקוראים לבטל את ביקורו של אורבן לא קראו בעבר לבטל את ביקורו של ולדימיר פוטין העריץ פי כמה. יש, במלים אחרות, צדקנות סלקטיבית ולכן צבועה. ויקטור אורבן לא מוחרם על ידי המועצה האירופאית משום שהוא ראש ממשלה נבחר גם אם מדיניותו שנויה במחלוקת.

סיבה לבריתות: קיזוז קולות במועצה האירופית

השאלה השנייה היא, כאמור, אם ההתקרבות לקבוצת ושגרד ולאוסטריה משרתת את האינטרס הישראלי. התשובה, בגדול, היא כן אך עד גבול מסוים. צ'כיה, רומניה והונגריה חסמו לאחרונה החלטה של האיחוד האירופי שנועדה לגנות את העברת השגרירות האמריקנית לירושלים (החלטה שיוזמה צרפת). נשיא צ'כיה וראש ממשלת רומניה אף הביעו את תמיכתם בהעברת השגרירות של מדינתם לירושלים. כך שממשלות אירוסקפטיות ולאומניות באירופה עשויות להוות בנות-ברית שימושיות בנקודות זמן מסוימות, לצורך קיזוז קולות עוינים בהצבעות במועצה האירופית וסיכול יוזמות בלתי-רצויות מצד הנציבות האירופית.

המודעה נסגרה על ידי Google

הפסיקו להציג מודעה זו

למה דווקא מודעה זו? ⓘ

מצד שני, מדיניות החוץ הפרו-רוסית של אורבן בהונגריה ושל מפלגת החירות באוסטריה היא יותר מבעייתית עבור ישראל, שהרי רוסיה ממשיכה לתמוך ביריביה האזוריים של ישראל על אף התיאום החשוב בין ישראל לבין רוסיה. כך שגם מנקודת מבט ריאליסטית גרידא, יש יתרונות וחסרונות במדיניות ההתקרבות למדינות ה"מורדות" באירופה – אם כי היתרונות עולים על החסרונות.